

Història

- [Índex](#)
- [Precedents](#)
- [Corts Generals](#)
- [Parlament](#)

Índex

Des de les assemblees de pau i treva i la Cort Comtal de l'edat mitjana fins al Parlament contemporani. Aquí trobareu informació sobre la institució parlamentària en la història de Catalunya.

- [Els precedents](#)
- [Les Corts Generals de Catalunya](#)
- [El Parlament de Catalunya](#)

Els precedents

Miniatura que representa el rei Alfons I el Cast (1154-1196), presidint una assemblea de pau i treva (Còdex dels Usatges, Arxiu de la Paeria, Lleida.)

La institució parlamentària a Catalunya té els seus fonaments en l'edat mitjana. Aquests fonaments foren les assemblees de pau i treva i la Cort comtal. En els seus inicis, la *pau de Déu* era el dret de refugi de les persones i els béns dins el territori protegit de trenta passes al voltant de l'església anomenat *sagrera*. La *treva* era la suspensió de les guerres i dels conflictes violents en uns períodes determinats.

Les *assemblees de pau i treva* foren promogudes per l'estament eclesiàstic i assumides pel poder sobirà, els comtes de Barcelona, amb l'objecte de fer desaparèixer o, com a mínim, d'assegurar períodes d'interrupció de les contínues rapinyes i guerres entre senyors feudals i d'establir un sistema de garanties i indemnitats per al clergat i la població civil; també prengueren acords de caràcter fiscal. Aquestes disposicions van facilitar l'aparició de viles i mercats i van estimular la vida comercial del país.

La primera assemblea va tenir lloc a Toluges, comtat del Rosselló, el 1027, amb la presència del bisbe Oliba de Vic. Al segle següent no es convocaren gaires assemblees i la major part d'acords de pau i treva es prengueren en la mateixa cort del príncep (comte de Barcelona i rei d'Aragó des del 1137). D'aquesta manera entroncaren l'una institució i l'altra. Moltes disposicions de pau i treva foren codificades en els *Usatges de Barcelona*, primer text legislatiu català, promulgats pel comte Ramon Berenguer I, i s'incorporaren al dret civil i constitucional català de la baixa edat mitjana i de l'època moderna; algunes han perviscut en el dret civil actual.

La Cort comtal catalana es formà durant el segle XI, com a derivació de la Cúria reial dels francs, a mesura que els comtes de Barcelona es consolidaren com a prínceps sobirans. Era integrada per magnats civils i eclesiàstics, per alts consellers i per jutges. Tenia un caràcter mixt, com a organisme col·laborador en la presa de decisions del sobirà tant en els aspectes legislatius i fiscals com en l'exercici de la potestat judicial.

Les Corts Generals de Catalunya

Boix que representa el rei Jaume I el Conqueridor (1208-1276) presidint una sessió de les Corts. (Incunable de les Constitucions de Catalunya. Arxiu de la Corona d'Aragó, Barcelona).

Interior de l'església de Sant Miquel, de Montblanc, on s'aplegaren les Corts diverses vegades durant el segle XIV i una vegada el segle XV.

Pati central de la seu de la Diputació del General o Generalitat a Barcelona, palau construït entre els anys 1432 i 1439 pel mestre Lluís Safont. És també la seu de la Presidència i el Govern de la Generalitat instituïda el 1932 i restablerta el 1977.

El dret català fou objecte de successives compilacions oficials acordades per les Corts. Portades de les compilacions editades el 1588 (esquerra) i el 1704 (dreta), que fou la darrera. (Institut Municipal d'Història, Barcelona.)

Gravat d'època que representa les tropes vencedores cremant les banderes de la Generalitat, després de l'ocupació de Barcelona el 1714. (Museu d'Història de la Ciutat, Barcelona.)

Durant el regnat de Jaume I el Conqueridor (1213-1276), la Cort comtal esdevingué Corts Generals de Catalunya en ampliar progressivament el nombre de membres convocats i, sobretot, en consolidar-se la incorporació de l'estament burgès, representat pels prohoms de viles i ciutats. Però el pas decisiu fou fet en el regnat del seu fill, Pere II el Gran (1276-1285), quan, en les Corts de Barcelona del 1283, mitjançant la constitució Volem, estatuim, es va establir el sistema de sobirania pactada característic del dret constitucional català medieval i modern. Segons aquest sistema, només eren vàlides les normes sorgides de les Corts per acord entre el sobirà i els estaments de la terra, fossin a iniciativa del primer (constitucions) o dels segons (capítols de cort). També havien de ser sancionades per les Corts les disposicions promulgades pel rei en l'interval en què les Corts no eren reunides (actes de cort, privilegis, pragmàtiques i altres drets). De fet, el rei renunciava a ser el poder legislador exclusiu.

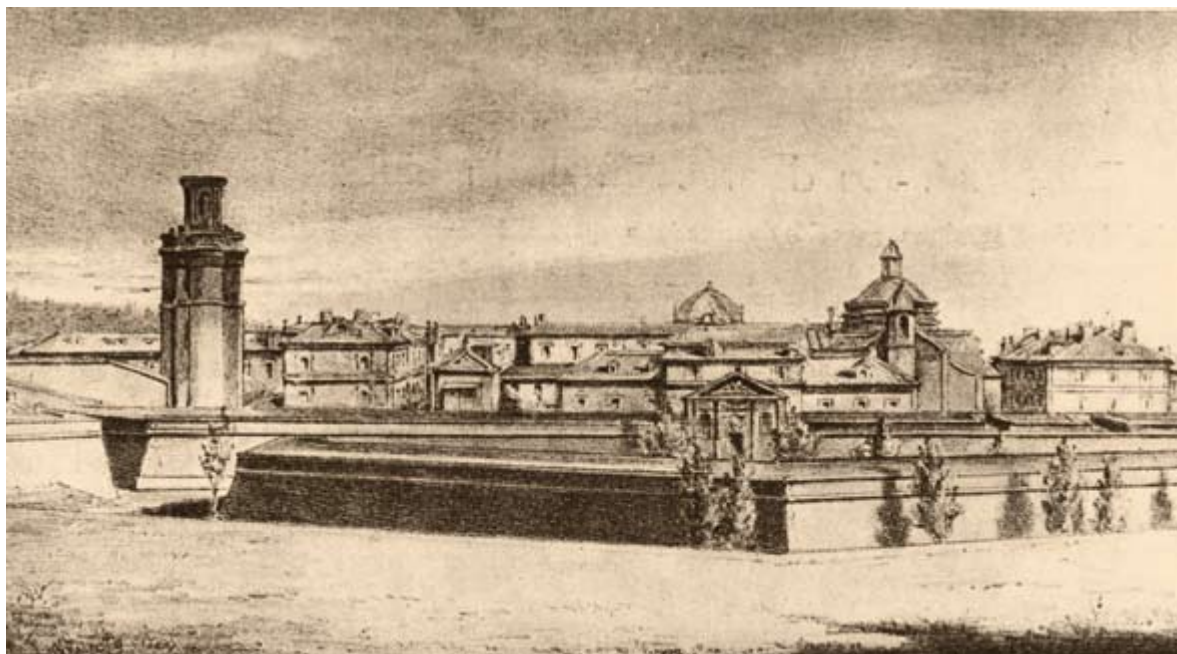
Les Corts catalanes es componien de tres estaments o braços: el braç militar, que reunia els representants de la noblesa; el braç eclesiàstic, amb els representants de la jerarquia religiosa, i el braç reial, amb els representants de les ciutats i viles del domini del monarca. De fet, sempre restaren exclosos de representació amplis sectors del país, com la pagesia i la menestralia. Per això i pel sistema d'elecció, les Corts, tot i que era una institució molt avançada en la seva època, responien a la concepció política i l'estructura social de la societat feudal i estamental i no es poden considerar segons els conceptes propis de les democràcies contemporànies.

Les Corts només podien ser convocades pel rei, en qualsevol ciutat de Catalunya, i les havia de presidir ell personalment, o el seu lloctinent. Malgrat els intents de fixar-ne una certa regularitat de convocatòria, la irregularitat fou la constant; hi va haver monarques que les van convocar amb molta freqüència i d'altres que no massa sovint, segons les conveniències polítiques de cada regnat. Un cop convocades, els membres dels braços tenien l'obligació d'assistir-hi, tret que tinguessin un just i legítim impediment. Hi havia una sessió plenària d'obertura, en què el rei feia la seva proposició, i explicava el seu projecte polític i el que pretenia obtenir, i els braços responien. El treball de deliberació es feia en cambres separades per a cada braç, amb mitjancers entre elles i amb el rei, dits tractadors, per a consensuar els acords, que eren llegits i votats en sessió plenària. En una sessió plenària final el rei sancionava solemnement els acords adoptats. Una convocatòria de Corts podia durar setmanes o mesos, o de vegades més d'un any, amb interrupcions més o menys llargues.

Durant el regnat de Pere III el Cerimoniós (1336-1387) es creà i es consolidà la institució de la Diputació del General (la reunió de les Corts era anomenada General de Catalunya), amb atribucions delegades per a recaptar i administrar el subsidi que les Corts atorgaven al rei. Progressivament, la Diputació del General o Generalitat va anar prenent més autonomia i va acumular atribucions executives i governatives fins a actuar, durant els segles XVI i XVII, com a govern del Principat, defensor del seu sistema constitucional davant els monarques de la Casa

d'Àustria, allunyats del país i dels seus interessos, els quals, a partir del regnat de Felip I (II de Castella, 1556-1598), van convocar molt escassament les Corts i van intentar governar autocràticament.

El primer monarca de la dinastia borbònica, Felip V (1700-1746), va respectar els drets del poble català amb la convocatòria de les Corts els anys 1701 i 1702. Però arran del conflicte de successió dinàstica al tron de Castella i Catalunya-Aragó, que es va convertir en un conflicte internacional que podia comportar la modificació de la situació política europea, Catalunya es va decantar per l'arxiduc Carles d'Àustria i el reconegué com a rei (Carles III, 1705-1714). La pèrdua de la Guerra de Successió (1702-1714), amb la caiguda de Barcelona el 1714, comportà que Felip V, vencedor, abolís, mitjançant el Decret de Nova Planta (1716), tot el dret públic català i les institucions que l'encarnaven, la primera de les quals eren les Corts.

Litografia de la Ciutadella de la primera meitat del segle XIX en què s'aprecien la porta principal, la torre de Sant Joan i la cúpula de la capella. (Servei de Catalogació i Conservació de Monuments, Diputació de Barcelona.)

El Parlament de Catalunya

De llavors ençà el poble català ha aspirat a recuperar les llibertats perdudes. La Mancomunitat de Catalunya (1914-1925) constituí un primer pas institucional en la recuperació de l'autogovern, però fou abolida per la dictadura de Primo de Rivera. Un cop caiguda la dictadura, es va proclamar la Segona República espanyola. Es constituí aleshores un govern català provisional (1931) que prengué el nom de *Generalitat de Catalunya*, en record de l'antiga institució d'autogovern. Plebiscitat per la gran majoria del poble català el 1931, l'Estatut d'autonomia, que legitimava i organitzava l'autogovern català, va ser aprovat per les Corts de la República el 1932. Aquest autogovern s'institucionalitzava, amb el nom definitiu de *Generalitat de Catalunya*, en un poder legislatiu (dit Parlament de Catalunya), un poder executiu (integrat pel president de la Generalitat, que la representava al més alt nivell, i el Consell Executiu) i un poder judicial (que culminava en el Tribunal de Cassació).

Foto de la sessió inaugural del Parlament de Catalunya, celebrada el dia 6 de desembre de 1932. A la presidència, el M. H. Sr. Lluís Companys; dret, al banc del Govern, el president de la Generalitat, M. H. Sr. Francesc Macià.

D'aquesta manera es reprenia la tradició parlamentària de Catalunya, interrompuda el 1714. Les primeres eleccions al Parlament de Catalunya van tenir lloc el 20 de novembre de 1932 i la sessió constitutiva s'escaigué el 6 de desembre del mateix any. El primer president del Parlament va ser Lluís Companys. El Parlament hagué de treballar en un context polític, tant català com espanyol i internacional, convuls; fou interromput durant dos anys, l'anomenat Bienni Negre (1934-1936) i, finalment, la mateixa institució parlamentària fou abolida, amb els altres òrgans de la Generalitat, pel triomf de la revolta contra la República espanyola (1939). Malgrat unes circumstàncies tan adverses, el Parlament, durant aquesta època, va fer una tasca legislativa important.

Durant el llarg període de la dictadura franquista (1939-1975) es van malmetre les aspiracions del poble català a l'autogovern. En el procés de restabliment de la democràcia a l'Estat espanyol, Catalunya va poder recuperar la Generalitat, amb caràcter provisional, amb el retorn, el 1977, del seu president a l'exili, Josep Tarradellas. Un cop aprovada la Constitució espanyola el 1978 i aprovat i referendat l'Estatut d'autonomia de Catalunya el 1979, la Generalitat restà restablerta de manera definitiva. Les primeres eleccions al Parlament de Catalunya restablert tingueren lloc el 20 de març de 1980 i la sessió constitutiva s'escaigué el 10 d'abril del mateix any.

Foto de la sessió inaugural del Parlament restablert, celebrada el dia 10 d'abril de 1980. Arribada del president de la Generalitat provisional, M. H. Sr. Josep Tarradellas, per a presidir l'acte.

Vint-i-set anys després de l'entrada en vigor de l'Estatut del 1979, el Parlament de Catalunya aprova una proposta de nou Estatut que, després de ser tramitat a les Corts Generals, és referendat pel poble català el 18 de juny de 2006. El nou Estatut d'autonomia de Catalunya entra en vigor el 9 d'agost de 2006.

El Palau del Parlament

Gravat que representa les execucions de ciutadans barcelonins dutes a terme als glacis de la Ciutadella al juny del 1809, fruit de la repressió exercida per les tropes franceses a Catalunya.

Maqueta del Parlament.

La façana del Parlament.

El Saló Rosa.

L'edifici del Palau del Parlament és l'antic arsenal de la Ciutadella aixecada per ordre de Felip V per assegurar-se el domini de Barcelona i, amb ell, subjectar tot Catalunya, un cop esfondrada l'11 de setembre de 1714 la llarga resistència oposada al setge de les tropes francoespanyoles.

Les obres, que començaren l'1 de març de 1716 i duraren fins al 1748, foren dirigides per l'enginyer militar flamenc Próspero de Verboom (1665-1744), autor de les fortificacions d'Anvers i un dels oficials més distingits dels exèrcits de Lluís XIV i de Felip V. Més tard, Verboom fou el primer governador de la Ciutadella, càrrec que exercí fins a la data de la seva mort.

Aquesta fortalesa, de planta pentagonal, mai no va servir per a defensar la ciutat de Barcelona contra un exèrcit. En canvi, demostrà una gran utilitat per a reprimir el poble català. Entre el 1719 i el 1866 milers de presoners polítics conegueren els calabossos de la torre de Sant Joan, la Bastilla catalana, que era al costat mateix de l'actual llac del parc, en la qual es practicà la tortura fins a la mort; centenars d'aquests presoners foren executats a l'esplanada o als glacis de la Ciutadella.

El llarg clam popular contra la fortalesa aconseguí en època revolucionària una llei que la cedia a la ciutat i n'ordenava l'enderrocament (1869). Actualment només resten drets l'arsenal, el palau del governador (ara, Institut Verdaguer) i la capella (ara, parròquia militar).

L'edifici de l'arsenal conserva essencialment l'estructura i l'aspecte que li donà Próspero de Verboom. És un edifici de 5.532 metres quadrats, amb dues plantes i golfes. L'estructura interior és determinada per dues robustes naus disposades en creu, damunt el pavelló central de la qual emergeix la cúpula. Entre els braços de la creu hi ha quatre patis. Exteriorment, té el cos central i els extrems una mica avançats per un seguit d'arcades que formen un porxo a la planta baixa. Els materials de tot l'edifici són pedra de Montjuïc i rajola vermella.

El 1889 l'Ajuntament de Barcelona acordà de convertir l'antic arsenal de la Ciutadella en palau reial. Les obres d'adaptació començaren el 28 de setembre sota la direcció de Pere Falqués (1850-1916), arquitecte municipal de Barcelona, el qual obrí tres balcons a l'altura del primer pis, decorà tota la façana amb esgrafiats, alçà el cos central de l'edifici i col·locà al mig de la façana l'escut de pedra de la porta del Socors de la Ciutadella. Pere Falqués és autor els cèlebres fanals del passeig de Gràcia, que, juntament amb altres obres seves, li han valgut un lloc entre els arquitectes del modernisme català contemporanis, com Antoni Gaudí i Lluís Domènech i Montaner.

Havent declinat la reina regent d'acceptar la cessió de l'edifici, l'any 1900 la Comissió Municipal de Governació proposà de destinar-lo a Museu Municipal d'Art. Aviat calgué ampliar l'edifici: s'hi afegiren dues ales laterals construïdes també amb pedra de Montjuïc i rajola vermella. Les façanes són decorades amb vint-i-quatre busts d'artistes catalans i de persones relacionades amb la història de l'art català. Aquesta ampliació fou inaugurada el 1915. Quan es procedí a la restauració general del parc, l'any 1927, s'hi féu el jardí actual, centrat per un estany que conté una rèplica de l'escultura Desconsol, de Josep Llimona.

El 14 d'octubre de 1932 l'Ajuntament de Barcelona cedí el palau perquè fos la seu del Parlament.

El decorador Santiago Marco dirigí les obres d'adaptació i decoració, coordinades pel conseller de Governació, Josep Tarradellas. El 6 de desembre de 1932 s'hi tingué la solemne sessió inaugural, amb l'assistència del president de la Generalitat, Francesc Macià.

El 26 de gener de 1939, arran de l'entrada a Barcelona de les tropes del general Franco, el Palau del Parlament esdevingué caserna. El 1945 hi fou instal·lat el Museu d'Art Modern i, posteriorment, el Gabinet Numismàtic i la Biblioteca dels Museus d'Art. Com a símbol de la sanció imposada a tot un poble, el Saló de Sessions fou clausurat i durant trenta-set anys s'impedí que ningú hi entrés.

Sota la coordinació del conseller de Governació, Josep M. Bricall, es van fer noves obres de restauració i readaptació del Palau per a acollir, l'abril de 1980, la I legislatura del Parlament novament restablert.

Al final de la V legislatura, el president de la Generalitat, Jordi Pujol, i el del Parlament, Joan Reventós, van signar amb l'alcalde de Barcelona, Joan Clos, la donació de l'edifici del Palau del parc a la Generalitat, mentre aquest fos seu parlamentària.

Aquesta cessió va permetre la gran transformació promoguda sota la presidència de Joan Rigol durant la VI legislatura, que ha impulsat i continuat des de l'any 2003 l'actual president, Ernest Benach. El Parlament ha anat ampliant la superfície disponible amb la recuperació gradual dels espais que ocupava el Museu d'Art Modern fins el mes de setembre del 2004, data a partir de la qual tot el Palau es destina ja a usos parlamentaris.

El 20 de juliol de 2006, el president de la Generalitat, Pasqual Maragall, el del Parlament, Ernest Benach, i l'alcalde de Barcelona, Joan Clos, van signar un conveni marc de col·laboració per poder ampliar les dependències del Parlament amb un edifici de nova construcció, en el marc de la futura modificació del Pla general metropolità del conjunt del parc de la Ciutadella i d'acord amb les especificacions i els criteris definits en el Pla director del parc de la Ciutadella.